

Tereza ŠMÍDOVÁ¹, Marcin FILIPOWICZ²

VYBRANÉ ASPEKTY PORNOGRAFICKÉ FANFICTION JAKO PROJEVU LITERÁRNÍ KOMUNIKACE

Selected aspects of pornographic fanfiction as a form of literary communication

Abstract: Fanfiction – fan literature based on a popular work – is a big, largely inconsistent group of the Internet-based creative activity. A large part of this production is devoted to relationships in various forms. In addition to romantic entanglements, the authors' attention is more or less devoted to erotic topics balancing on the edge of pornography or even openly pornographic. The contribution will be based on the Czechoslovak fanfiction written inside the fandom of J.K. Rowling's Harry Potter. It aims to introduce various forms of erotic and pornographic fan production, especially categories that deviate in any way from normality. Attention will also be paid to the so-called slash (gay story) that belongs to the most popular and most widespread in the fandom. It is also one of the most discourteous and undesirable, which is due, among other things, to the fact that it combines characters that are heterosexual in the original work. Another addressed topic is the communication between authors and readers. This communication is an inseparable part of fanfiction and fan community in general. The aim is not only to characterize the ways of this communication, but rather to describe its specifics within pornographic fanfiction. It focuses on the so-called ratings and warnings, but not forgetting readers' comments, discussions with them, or attempts at censorship (from readers and webmasters), including self-censorship.

Keywords: fanfiction, pornography, communication, slash

Contact: ¹ Katedra českého jazyka a literatury, Univerzita Hradec Králové, tereza.smidova@uhk.cz, ORCID: 0000-0002-6412-0824; ² Katedra českého jazyka a literatury, Univerzita Hradec Králové, marcin.filipowicz@uhk.cz, ORCID: 0000-0002-1658-8422

Výroba pornografie není čistě profesionální záležitostí, má i svou amatérskou stránku, která se vyskytuje nejenom v oblasti audiovizuální produkce,

nýbrž také proniká do písemnictví. Proto bude naším cílem charakteristika eroticky až pornograficky laděné fanouškovské literární produkce. Další oblastí našeho zájmu bude komunikace mezi autory a čtenáři sledované pornofiction a neopomeneme ani regulační snahy vycházející z různých stran. Opírat se budeme především o česko-slovenskou¹ fanouškovskou literární produkci psanou v rámci fandomu vzniklého kolem díla *Harry Potter* Joanne K. Rowlingové. Ten patří, a to nejen v česko-slovenském prostředí, k nejrozšířenějším, částečně díky značné popularitě knih i filmového zpracování, částečně pro šíři propagačních a komerčních aktivit, doprovázejících existenci čarodějnického světa. Dalším významným důvodem je benevolentní postoj autorky k fanouškovské tvorbě.

Fanouškovská literatura (fanfiction) vycházející z oblíbeného literárního díla tvoří velkou a značně nesourodou sféru internetové tvorby, byť se jí doposud nedostalo soustavného badatelského zájmu². Velká část této produkce je věnována vztahům v různých podobách, především pak vztahům milostným. Důvodů pro tento fakt může být několik. Fanouškovská literatura často zpracovává témata, která čtenáři v originálním díle postrádají (příkladem mohou být právě realističtější vztahy mezi postavami³), případně „napravuje“ zápletky, s nimiž nesouhlasí (ve světě Harryho Pottera je to nejčastěji párování hlavních hrdinů či smrt některé z postav). Dalším důvodem je skutečnost, že značnou část autorské komunity tvoří náctileté dívky⁴, které v daném věku oproti chlapcům více upřednostňují vztahovou a romantickou tematiku⁵. Kromě citových vzplanutí je pozornost autorů více či méně věnována také tématům sexuálním, jejichž zpracování často překračuje hranici ryzí pornografie.

---

¹ Fanouškovské aktivity probíhají ve společném česko-slovenském virtuálním prostoru, jehož existence navazuje na někdejší tradici česko-slovenské kulturní vzájemnosti. Funguje například společný Československý fandom a stejně tak archivy a blogy jako platforma pro české i slovenské členy fanouškovské komunity. Je tedy na místě hovořit o česko-slovenské fanouškovské produkci.

² Piorecký Karel. 2016. *Česká literatura a nová média*. Praha: Academia: 146–149.

³ Např. povídka *Poskok*, ke které autorka v poznámce uvádí: „Inspirováno mojí oblíbenou RexLuscus, která tvrdí, že do Harryho Pottera je potřeba dopsat všechny ten sex, co se odehrává, když se Harry neřádí“. Fantasmagorium, dostup 13. 6. 2019, <http://www.fantasmagorium.net/povidky/povidky-poskok.php>.

⁴ Z tohoto důvodu budeme nadále používat pojem autorky. Přestože fanouškovskou literaturu píše i muži, tvoří spíše výjimky, navíc obvykle nepřilíží aktivní v rámci komunity.

⁵ Bubeníčková Petra, Zachová Alena a kol. 2011. *Kontexty čtenářství a čtenářské gramotnosti*. Hradec Králové: Gaudeamus: 18.

Internet je pro fanouškovskou literaturu naprosto klíčovým prostorem, protože umožňuje publikovat neomezené množství textů velkému množství autorek⁶. Texty jsou publikovány a většinou i psány na pokračování, nejčastěji na specializovaných stránkách, tzv. archivech, a to buď česko-slovenských, nebo mezinárodních (např. www.fanfiction.net, archiveofourown.org, www.wattpad.com, www.daily-slash.cz, www.fantasmagorium.net, fanfiction.potterharry.net⁷, hpkizi.sk). Dále existuje velké množství blogů jednotlivých autorek, které mají více či méně početnou komunitu sledujících, často závišející na aktivitě autorky v rámci komunity. Pro pornograficky laděnou fanouškovskou literaturu jsou osobní blogy vhodnější, přinášejí totiž autorkám větší míru svobody (velké archivy, obzvláště mezinárodní, bývají náchylnější k cenzuře), zároveň však vyžadují větší úsilí při získávání čtenářů.

Hranice mezi erotikou a pornografií je do značné míry subjektivní záležitostí. Erotiku lze charakterizovat jako „produkt umělecké povahy s intimními náměty podněcujícími estetické zážitky, ale bez vyzývavých až šokujících podnětů“⁸. Oproti tomu pornografie se zaměřuje na vizuální nebo literární zobrazení pohlavních orgánů nebo sexuálních praktik, a to za účelem vyvolání sexuálního vzrušení recipientů. Použití této definice pro popis konkrétních reprezentací je však obtížné, neboť je pornografie obvykle definována pomocí stejně vágní a historicky proměnlivé kategorie obscénnosti. Tu lze chápat jako hranici mezi tím, co je v rámci společenského řádu průzračné, a tím, co onen řád narušuje⁹. Nabízelo by se opřít se o právní definici pojmu pornografie. Tu je možné v česko-slovenském prostředí nalézt pouze ve slovenském trestním zákoně, kde je vymezena jako „zobrazenie súložu, iného spôsobu pohlavného styku alebo iného obdobného sexuálneho styku alebo zobrazenie obnažených pohlavných orgánov smerujúce k vyvolaniu sexuálneho uspokojenia inej osoby“¹⁰. V českém právu legální definice chybí, což ale neznamená, že s pojmem pornografie nepracuje. Tento pojem je „prakticky

⁶ Jenkins Henry. 2006. *Fans, Bloggers and Gamers. Exploring Participatory Culture*. New York–London: New York University Press: 142–143.

⁷ Server je od roku 2018 nefunkční a je dostupný pouze přes službu web.archive.org.

⁸ Chmelík Jan. 2003. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál: 47.

⁹ Szcześniak Magda. 2014. „Pornografia”. W: *Encyklopedia gender: Pleć w kulturze*. Rudaś-Gródzka Monika a kol. red. Warszawa: Czarna Owca: 397–398.

¹⁰ Ustanovení § 132 odst. 3 zákona č. 300/2005 Z.z., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů.

jediným klíčem k rozluštění toho, zda může být určité dílo nějakým způsobem ‚veřejnoprávně regulováno‘ v zájmu ochrany mravnosti¹¹.

Jak jsme již naznačili, ve fanouškovské literatuře se objevují různé podoby sexuálních témat, od erotických až po tvrdě pornografická. Můžeme je dělit jednak podle explicitnosti zobrazení a důležitosti, jaká je sexualitě v příběhu přikládána, jednak podle míry perverze. Tuto poslední kategorii budeme chápat jako směřování k atypickým modelům sexuality¹². Některá díla mohou být chápána podle české a slovenské legislativy jako protizákonná. Problematická je obzvláště dětská pornografie, v některých případech styk se zvířetem, případně zobrazení násilí a neúcty k člověku¹³.

Podle důležitosti sexuálních motivů v příběhu a explicitnosti jejich zobrazení lze vytyčit tři hlavní typy fanouškovských textů. První skupinu tvoří povídky, v nichž je sex pouze okrajovou součástí děje. Sex je v nich sice tematizován jako přirozená součást vztahu, avšak slouží spíše k dokreslení věrohodnosti příběhu. Kdyby v povídce nebyl vůbec, příběh by nijak neutrpěl. K druhé skupině patří povídky, v nichž je sex podstatnou, ale ne jedinou součástí děje. Jedná se zpravidla o takové příběhy, v nichž je vznik či průběh partnerského vztahu jednou z hlavních dějových linií, případně linií jedinou. Sex je často zmiňován, velká pozornost bývá věnována jeho popisu, který může (ale nemusí) být značně explicitní. Sexuální akt je vnímán jednak jako přirozená součást života a jako takový zobrazován podobně jako rozhovory postav či popisy prostředí, jednak jako vyústění přitažlivosti, k němuž celý příběh nezřídka spěje. Bez sexuální tematiky je příběh sice značně ochuzen, ale smysl neztrácí. Poslední, třetí skupina zahrnuje povídky, v nichž je sex jedinou dějovou linií. Odlišuje je především absence jakéhokoliv složitějšího děje¹⁴. Ten je co nejjednodušší, aby neodváděl čtenářovu pozornost od explicitně a sugestivně popsaného sexuálního aktu. Jeho průběh, podobně jako scénář příběhů, se často opakuje, autorky používají stejné či velmi podobné formulace a způsoby popisu jednotlivých fází aktu. Takové příběhy bývají

¹¹ Bartoň Michal. 2010. *Svoboda projevu: principy, garance, meze*. Praha: Leges: 284.

¹² Berner Wolfgang. 2015. *Perverze*. Praha: Grada : 45–72; Kalinowski Daniel. 2014. „Perwersja. Literacki obiekt pożądania”. W: *Perwersja w literaturze*, Kalinowski Daniel, Macul Wioleta, Foltyn Edyta, red. Słupsk: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej: 11.

¹³ Šámal Pavel. 2009. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck: 1647–1712.

¹⁴ Např. povídka *Luciusovi bílí pávi*, jejíž shrnutí zní: „Dvakrát měř a jednou to tam strč - vyplatí se to.“ *Fantasmagorium*, dostup 13. 06. 2019, http://www.fantasmagorium.net/povidky/povidky-luciusovi_bili_pavi.php.

označovány PWP, což je zkratka anglického výrazu „Plot? What plot?“, respektive „Porn without plot“, a je na ně pohlíženo jako na čistou pornografii: není překvapující, že obvykle získávají nejvyšší ratingy a stejně často jsou cenzurovány.

Druhá zmíněná taxonomie se opírá o pojem perverze. Také v tomto případě rozeznáváme tři skupiny. První z nich tvoří témata morálně kontroverzního, ač právně přípustného uspokojování sexuální touhy. To je nejčastěji případ dobrovolných BDSM vztahů¹⁵, často spojený s tematikou mocensky nerovnovážných vztahů mezi učiteli a studenty (nejčastěji se objevují dvojice Severus Snape s Hermionou Grangerovou nebo Harrym Potterem). Dalším příkladem jsou incestní vztahy mezi sourozenci stejného pohlaví¹⁶ nebo dokonce i mezi dvojčaty (twincest). Druhá skupina textů pojednává o sexuálních praktikách, jejichž provozování by bylo trestné v reálném životě, ale není trestné je literárně zpracovávat: příkladem jsou nedobrovolné sadomasochistické praktiky a obecně sexuální nátlak a vydírání (zpravidla spojené se zneužitím mocenského postavení), násilí včetně znásilnění, a to i v případech, kdy se ani jedna strana aktu neúčastní dobrovolně (např. Hermiona Grangerová je zajata, Voldemort donutí Snapea, aby ji znásilnil¹⁷), a dále různé další odchylky, nejčastěji exhibicionismus. Vyjma poslední zmíněné spadají všechny praktiky do této kategorie pouze v případě, že jsou součástí nějakého příběhu, a tudíž se nejedná o ryzí pornografii. Pokud je text pornografický, přesouvají se do kategorie následující. Tu tvoří povídky, které mohou naplňovat znaky trestného činu. Z pohledu českého i slovenského trestního práva se jedná především o dětskou pornografii¹⁸. Do ní spadá nejen popis pohlavního

¹⁵ Např. povídka *Lilie a Bílá růže* s popisem: „Povídka o (nejen) vztahu Ginny a Draca, nabitá erotikou a napětím, prochnutá prvky D/s a SM.“ FanFiction – Povídky – Harry Potter Fanfiction, dostupné 13.06.2019, <https://web.archive.org/web/20120209172533/http://fanfiction.potterharry.net/cze/povidka/340%7CLilie-a-Bila-ruze/>.

¹⁶ Např. povídka *Naplnění úžasem*, která zobrazuje vztah mezi bratry Billem a Charliem Weasleyovými. V samém nitru Belliny duše, dostupné 13.06.2019, <http://bellas-fiction.blog.cz/0907/naplneni-uzasem>.

¹⁷ Např. povídka *What could have been*, jejíž shrnutí zní: „Severus Snape, věrný služebník Pána Zla, dostává nečekaný dárek - slečna Grangerová je mu vydaná na milost a nemilost. Za jiných okolností by ho bývala mohla milovat...“ Fantasmagorium, dostupné 13.06.2019, http://www.fantasmagorium.net/povidky/povidky-what_could_have_been.php.

¹⁸ Jedná se o § 192 (Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku ve znění pozdějších předpisů, respektive § 369 (Rozšiřovanie detskej pornografie), § 370 (Prechovavanie detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení) zákona č. 300/2005 Z. z., trestného zákona, ve znění pozdějších předpisů.

zneužívání dětí mladších 15 let¹⁹ (v povídkách bývá často spojeno s incestem), ale i dobrovolné kontakty postav ve věku 15 až 18 let²⁰ (typicky různé dvojice studentů), které většina čtenářů jako problematické nevnímá. Nutno ale dodat, že v rámci právní doktríny nepanuje shoda, zda lze zobrazení fiktivních postav považovat za dětskou pornografii, nebo ne. Uvádí se totiž argument, že „s ohledem na princip subsidiarity trestní represe lze mít za to, že držení pornografie, v němž je prezentováno fantazijní či virtuální dítě (nikoli skutečné), trestné není“²¹.

Český trestní zákoník dále zná skutkovou podstatu trestného činu šíření pornografie (§ 191). Ta nepostihuje distribuci jakékoli pornografie, ale pouze takového pornografického díla, v kterém se projevuje násilí či neúcta k člověku, nebo které zobrazuje pohlavní styk se zvířetem. Z formulace v trestním zákoníku nelze jednoznačně usoudit, zda lze podle tohoto ustanovení postihnout i šíření písemného pornografického díla, neboť zákonný výčet jej výslovně neuvádí. Vždy trestné je nicméně zpřístupnění libovolného pornografického díla, včetně písemného, dítěti (§ 191 odst. 2 trestního zákoníku), což může být problematické v případě povídkových serverů či blogů, které nevyžadují od čtenářů potvrzení věku. Považujeme za důležité zdůraznit, že slovenská úprava, která šíření pornografie postihuje trestným činem ohrožování mravnosti (§ 371 trestného zákona), je přísnější. Kromě zobrazení násilí, neúcty k člověku a sexuálního styku se zvířetem zakazuje také zobrazení jiných sexuálně patologických praktik. To se může týkat povídek zobrazujících některé alternativní sexuální preference. Zákaz zpřístupňování pornografie dítěti je ve slovenském právu upraven obdobným způsobem.

Jednotlivé kategorie mohou být snadno prostupné, a ne každá povídka se dá jednoduše zařadit. Problematické je i rozhodnout, které povídky do pornografie patří a které už ne. Jako jednoznačně pornografické vnímáme povídky z kategorie PWP, což vyplývá již z podstaty této kategorie. U jiných kategorií už objektivní soud tak jednoznačný není a velkou roli hraje subjektivní vnímání jednotlivých čtenářů. V této souvislosti se nabízí otázka, zda musí být

---

¹⁹ Např. povídka *Třešnička*, jejíž shrnutí zní: „Dvanáctiletý Harry je v sukýnce příliš sladký, než aby Severus Snape odolal.“ Fantasmagorium, dostupné 13. 6. 2019, <http://www.fantasmagorium.net/povidky/povidky-tresnicka.php>.

²⁰ Např. povídka *Divčí ložnice*, jejíž shrnutí zní: „Jak výhodné je být primuskou.“ Fantasmagorium, dostupné 13. 6. 2019, http://www.fantasmagorium.net/povidky/povidky-divci_loznice.php.

²¹ Šámal Pavel. *op. cit.*: 1705.

povídka s explicitním popisem sexu nutně čtena jako pornografie, případně zda vůbec bylo autorským záměrem pornografii napsat.

Typem fanouškovské pornografické literatury, který vyvolává zřejmě největší kontroverze, je tzv. *slash*. Jedná se o texty zaměřené na vztah mezi dvěma osobami stejného pohlaví, nejčastěji muže²². Spektrum zobrazování erotiky či pornografie je stejně široké jako u povídek heterosexuálních, od jemných náznaků až po tvrdou pornografii. *Slash* má mezi fanouškovskými žánry výsadní postavení. Komunita, která je kolem něj sdružena, se považuje víceméně za autonomní, spravuje vlastní samostatné archivy a informační weby. Je pozoruhodné, že největší zastoupení v této komunitě mají ženy deklarující své heterosexuální zaměření.

To s sebou nese podstatnou otázku: proč? Co vede ženy deklarující heterosexuální kontakt k zájmu o vztah mezi dvěma muži, proč je tak fascinuje jejich sexuální kontakt? České průzkumy formou řízených rozhovorů se zhruba 30 respondentkami, které se motivací autorek a čtenářek zabývají, se shodují, že motivace pro čtení a psaní *slashes* je tak individuální záležitostí, že je nemožné určit motivaci, která by se týkala celé komunity. Přesto se nejčastěji objevují čtyři motivační okruhy: zábava, případně prostředek sexuálního vzrušení; vztah k vlastní sexualitě a projev sexuálních fantazií; touha po něčem novém včetně nových zápletek a motivů; eliminace ženského prvku: buď z důvodu absence ženských postav v kánonu, nebo z potřeby odstranit konkurentku²³.

Odpůrci *slashes*, ale také explicitních popisů násilí, jakýchkoliv podob sexu či sexuálního násilí často obviňují jejich autorky z jakési perverznosti, abnormality. Otázky po motivaci autorek pro výběr některých extrémnějších témat jsou při zkoumání fenoménu fanouškovské literatury samozřejmě legitimní, ale pokusy diagnostikovat sexualitu autorek na základě jejich textů jsou spíše projevem nedostatku relevantních argumentů. V této souvislosti

---

²² Dhaenens Frederik, Van Bauwel Sofie, Biltreyst Daniel. 2008. „Slashing the Fiction of Queer Theory Slash Fiction, Queer Reading, and Transgressing the Boundaries of Screen Studies, Representations, and Audiences“, *Journal of Communication Inquiry* 32: 335–347.

²³ Bartošová Monika. 2013. *Slashová fan fiction na Harryho Pottera v českém prostředí* (Olomouc. Magisterská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta), dostup 28.06.2018, <https://theses.cz/id/qjb2y7>; Glocarová Jana. 2011. *České čtenářky slashfan fiction a jejich pohyb v rámci virtuálního prostoru* (Brno. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta), dostup 28.06.2018, https://is.muni.cz/th/ure7n/Glocarova_Slash_fan_fiction.pdf; Stejskalová Eva. 2010. *Motivace čtenářek slashové fikce* (Brno. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Fakulta sociálních studií), dostup 28.06.2018, https://is.muni.cz/th/i6w3p/bakalarska_prace.pdf.

se dostáváme k otázce pro fanouškovskou literaturu klíčové, totiž komunikace mezi autorem a čtenářem. Ta probíhá různými způsoby, jednak formou veřejných komentářů pod povídkami či kapitolami, případně pomocí soukromých zpráv, jednak formou autorských poznámek a tzv. hlavičky. Komentáře jsou primárně prostorem pro vyjádření se k textu, ale mohou sloužit také jako místo sociální interakce mezi autorkou a čtenáři, přirozeně jsou také častým místem konfliktů. Autorské poznámky jsou přímou součástí textu a slouží ke sdělení, jež jsou adresována všem čtenářům, tedy i těm nekomentujícím. Hlavička je na většině archivů nutnou součástí textu, autor ji často vyplňuje do předem připraveného formuláře. Obsahuje základní informace o textu: název, přístupnost, hlavní postavy, které se v něm vyskytují, případně partnerské dvojice, zařazení do žánru atd. Její součástí je také prohlášení o autorských právech a varování před potenciálně problematickými tématy.

Přestože se hlavička a varování staly běžně používanou součástí zveřejňovaných fanouškovských textů a většina čtenářů je vítá jako pomůcku při výběru vhodných povídek, někteří členové komunity s jejich používáním nesouhlasí. Debaty se vedou obzvláště kolem pornografie, explicitního násilí a podobně problematických témat, a to především v souvislosti s ochranou dětí a mladistvých. Odpůrci považují tyto informace za zbytečný spoiler a nejčastěji argumentují tím, že v běžně vydávaných knihách také žádné hlavičky nenajdeme a ten, kdo se bude chtít k materiálům dostat, se k nim dostane i přes varování. Zastánci připomínají, že v celé debatě nejde jen o ty, kteří se k materiálům dostat chtějí, ale neměli by, ale především o čtenáře, kteří se k choulostivým materiálům vůbec dostat nechtějí. V této souvislosti se také často zdůrazňuje, že *Harry Potter* je původně dětskou sérií a pro dětské čtenáře by mohlo náhodné objevení pornografie s touto tematikou znamenat poměrně velký zásah do psychiky i sexuality²⁴.

Hlavička tedy slouží k rozlišení, co může čtenář od povídky očekávat. V eroticky laděné produkci je největší důraz kladen na přístupnost, zařazení do žánru a varování, podstatné může být také párování. Přístupnost (*rating*) má zpravidla čtyři až pět kategorií, které původně vychází z filmového průmyslu. Kupříkladu archiv fanfiction.potterharry.net rozlišuje kategorie pro všechny, od 12 let, od 15 let, od 18 let. Podobné rozmezí se objevuje i na dalších archivech. Obecně platí, že příběhy obsahující explicitní násilí se řadí

²⁴ Divínová Radana. 2011. „Erotika, sex a pornografie na internetu“. W: *Pohlavní sklony v pořádku?* Kopáč Radim, Schwarz Josef, red. Praha: ArtesLiberales: 71.

do kategorie od 15 let, zatímco explicitní popis sexuálních témat je vždy od 18 let (násilí pouze pokud je obzvláště brutální). Vzhledem k tomu, že konečné rozhodnutí o věkovém zařazení je vždy na autorce, často jsou příběhy ve snaze vyhnout se problémům (případně zaujmout zvědavé čtenáře) řazeny do vyšší kategorie, než by bylo třeba. Z podobných důvodů autorky často do varování uvádějí cokoliv, co by mohli čtenáři vnímat jako problematické. Bývá zvykem upozorňovat nejen na explicitní popis sexuálních praktik, násilí, mučení, různé úchytky a podobně, ale také na zvláště depresivní atmosféru, smrt hlavní či vedlejší postavy, na větší odchylky od kánonu (povídky odehrávající se v alternativním světě, postavy výrazně mimo charakter) a samozřejmě na zařazení povídky ke *slashi*.

Pro autorky může být varování jedním ze způsobů, jak se vyhnout tvrdé kritice či osobním útokům od čtenářů, kteří se v povídce mohou potkat s něčím, co by je mohlo pohoršit, vyděsit, případně nepříjemně překvapit. Přesto se najdou čtenáři, kteří varování záměrně ignorují a pak v komentářích autorku napadají a často odsuzují jako nenormální. Jak již bylo zmíněno, typickými oběťmi moralizujících čtenářů jsou autorky *slashes*, případně pak autorky (a autoři) povídek, v nichž se objevují menšinové sexuální praktiky či sexuální násilí. Ve většině případů takového čtenáře uspokojí jednorázový komentář a nemá potřebu v konverzaci pokračovat, natož ji převádět do reálného světa, ale najdou se i tací, kteří u jednoho komentáře nepřestanou. Typickým příkladem je tzv. kauza Anonym z roku 2007. Šlo o uživatele, který se pod přezdívkou Anonym (a několika dalšími) začal objevovat na webových stránkách věnovaných *slashi*, obviňoval autorky z trestného šíření pornografie, vyhrožoval trestními oznámeními, ale také zjišťoval reálná jména a osobní údaje autorek a nejméně v jednom případě se dokonce pokusil očernit uživatelku před jejím zaměstnavatelem. Tato kauza vedla k ukončení činnosti několika do té doby oblíbených autorek, zavedení registrace na některých *slashových* archivech a také k důslednějšímu užívání varování, na druhou stranu ale také pomohla k ještě většímu semknutí komunity.

Vedle obránců morálky mezi čtenáři, na které autoři teoreticky nemusí brát žádné ohledy, se objevují tendence k cenzurním zásahům i na stránkách velkých mezinárodních archivů vedených v angličtině, obzvláště fanfiction.net. Ten nejprve zakázal a začal mazat veškeré příběhy v nejvyšší kategorii přístupnosti (NC-17/MA), tedy převážně příběhy s explicitním popisem sexu, poté také fiktivní příběhy týkající se reálných osob (např. Justin Bieber, čle-

nové skupiny One Direction nebo herci z produkcí *Harry Potter*²⁵). Je zřejmé, že cenzurní zásahy byly vedeny snahou o eliminování pornografie a zajištění ochrany osobnostních i autorských práv, přesto se u uživatelů setkaly s nelibostí. Část autorů přesunula své povídky jinam, především na nově založený server www.adult-fanfiction.org, část v rámci autocenzury příslušné pasáže zkrátila a zjemnila (v autorské poznámce se pak často objevuje upozornění na zkrácení povídky spolu s kontaktem na autorku, kam se čtenář může obrátit, pokud si chce přečíst původní verzi). V česko-slovenském virtuálním prostředí se zatím nezdá, že by se chystaly podobné cenzurní zásahy. Archiv fanfiction.potterharry.net omezoval pouze výskyt jevů, které český právní řád beztak zakazuje. Autocenzura však samozřejmě funguje, a to především u autorek, které podléhají negativním komentářům a pokoušejí se upravovat své texty na základě požadavků čtenářů.

Pokusili jsme se ve stručnosti představit kategorizaci česko-slovenské erotické a pornografické fanouškovské literatury včetně podžánru *slashes* a také nastínit, jakými způsoby probíhá komunikace mezi autory a čtenáři textů tohoto typu. Zmínili jsme také některá konfliktní témata, která vedla k různým cenzurním a autocenzurním zásahům. Na základě našeho pozorování můžeme konstatovat, že jádro česko-slovenské pornografické fanouškovské literatury tkví především ve *slashes*. A je dostupné především na osobních blozích autorek a specializovaných blozích. S tím souvisí i nižší míra cenzury, než je obvyklá v anglofonním prostředí. Zároveň se zdá nevyhnutelné, aby autorky nejen *slashes*, ale také pornograficky laděné produkce pečlivě využívaly všech možností označení textu, které mají k dispozici, aby eliminovaly útoky nespokojených čtenářů včetně tzv. obránců morálky, jimiž jsou ohroženy více než jiní.

Internetové zdroje

<http://cs.fanpolis.wikia.com>
<http://www.fantasmagorium.net>
<http://fanfiction.potterharry.net>
<https://www.fanfiction.net>
<https://en.wikipedia.org>
<http://daily-slash.blog.cz>

---

²⁵ Např. povídka *Improvizace*, v níž vystupují herci Jason Isaacs (Lucius Malfoy) a Alan Rickman (Severus Snape) a obsahuje velmi explicitní popis sexu. Fantasmagorium, dostupné 13.06.2019, <http://www.fantasmagorium.net/povidky/rps-improvizace.php>.

<http://blanch.blog.cz>
<http://www.kamoska.cz>

Literatura

- Bartoň Michal. 2010. *Svoboda projevu: principy, garance, meze*. Praha: Leges.
- Bartošová Monika. 2013. *Slashová fan fiction na Harryho Pottera v českém prostředí*. Olomouc. Magisterská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta. Dostup 28.06.2018. <https://theses.cz/id/qjb2y7>.
- Berner Wolfgang. 2015. *Perverze*. Praha: Grada.
- Bubeníčková Petra, Zachová Alena a kol. 2011. *Kontexty čtenářství a čtenářské gramotnosti*. Hradec Králové: Gaudeamus.
- Dhaenens Frederik, Van Bauwel Sofie, Biltreyst Daniel. 2008. „Slashing the Fiction of Queer Theory Slash Fiction, Queer Reading, and Transgressing the Boundaries of Screen Studies, Representations, and Audiences“. *Journal of Communication Inquiry* 32: 335–347.
- Divínová Radana. 2011. „Erotika, sex a pornografie na internetu“. W: *Pohlavní sklony v pořádku?* Kopáč Radim, Schwarz Josef, red. Praha: ArtesLiberales: 57–73.
- Glocarová Jana. 2011. *České čtenářky slash fan fiction a jejich pohyb v rámci virtuálního prostoru*. Brno. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Dostup 28.06.2018. https://is.muni.cz/th/ure7n/Glocarova_Slash_fan_fiction.pdf.
- Chmelík Jan. 2003. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál.
- Jenkins Henry. 2006. *Fans, Bloggers and Gamers. Exploring Participatory Culture*. New York – London: New York University Press.
- Kalinowski Daniel. 2014. „Perwersja. Literacki obiekt pożądania“. W: *Perwersja w literaturze*. Kalinowski Daniel, Macul Wioleta, Foltyn Edyta, red. Słupsk: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej: 5–16.
- Piorecký Karel. 2016. *Česká literatura a nová média*. Praha: Academia.
- Stejskalová Eva. 2010. *Motivace čtenářek slashové fikce*. Brno. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Fakulta sociálních studií. Dostup 28.06.2018. https://is.muni.cz/th/i6w3p/bakalarska_prace.pdf.
- Szcześniak Magda. 2014. „Pornografia“. W: *Encyklopedia gender. Pleć w kulturze*. Rudaś-Grodzka Monika a kol., red. Warszawa: Czarna Owca: 397–400.
- Šámal Pavel. 2009. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck.